

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Левицької Ірини Миколаївни

на кваліфікаційну наукову працю

Юй Цютун

**«Формування полікомунікативної компетентності здобувачів
вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі
хормейстерської підготовки»,**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дослідження зумовлена потребою у вдосконаленні професійної підготовки майбутніх хормейстерів у контексті сучасних глобалізаційних викликів, які суттєво впливають на всі сфери людської діяльності, зокрема на освіту і культуру. У сучасному світі, де посилюється інтеграція міжнаціональних і міжкультурних контактів, важливим є формування у здобувачів мистецько-педагогічної освіти здатності до ефективної комунікації. Хормейстерська діяльність, як багатогранна професія, поєднує в собі організаційні, художньо-творчі, педагогічні та психологічні аспекти, які вимагають високого рівня полікомунікативної компетентності. Ця компетентність не лише сприяє ефективному керуванню хоромим колективом і забезпеченню високого рівня виконавської майстерності, а й створенню атмосфери взаєморозуміння, творчої співпраці та актуалізації мотивації серед його учасників. Крім того, глобалізація привносить у музичне мистецтво нові можливості для синтезу різних культурних традицій, що зумовлює необхідність підготовки професіоналів, здатних інтегрувати ці тенденції у свою професійну діяльність. Отже, дослідження спрямоване на формування полікомунікативної компетентності, що є ключовою умовою успішної хормейстерської діяльності в сучасних соціокультурних умовах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і складає частину наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (державний реєстраційний номер: 0114U007160). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 27.10.2022 р.).

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів

рецензованого дослідження полягає в тому, що вперше: досліджено проблему формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки; розкрито сутність та компонентну структуру полікомунікативної компетентності; запропоновано педагогічні принципи; обґрунтовано педагогічні умови формування досліджуваного феномену та розроблено комплекс відповідних методів; розроблено критеріальний апарат дослідження. Уточнено: сутність понять «художня комунікація», «полікомунікація», «компетентність», сутність інтеграції сукцесивних і симультанних комунікативних дій у контексті хормейстерської полікомунікації, принципи хорової театралізації. Подальшого розвитку набули: теорія і практика хормейстерської підготовки здобувачів мистецько-педагогічної освіти на платформі багатовекторної, багатовимірної та багатоканальної художньо-виконавської і мистецько-педагогічної полікомунікації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційне дослідження Юй Цютун вирізняється високим рівнем наукової обґрунтованості сформульованих положень, узагальнень та висновків, що спираються на ретельно проведену пошукову роботу. Достовірність та наукова коректність висновків забезпечуються глибоким теоретико-методологічним підґрунтям, аналізом великої кількості наукових джерел (327 найменувань, з яких 63 - іноземними мовами), а також багатограним аналізом з використанням сучасних методів, що повною мірою відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження. Методологічний апарат, що включає теоретичні підходи, емпіричні методи та статистичний аналіз, дозволив отримати надійні результати. Важливу роль у роботі відіграє експериментальна частина, результати якої є переконливим підтвердженням ефективності запропонованої методики. Апробація отриманих результатів на міжнародних наукових конференціях підкреслює їхню актуальність, наукову значущість і практичну орієнтованість на впровадження в наукову та педагогічну практику.

Оцінка змісту та завершеності дисертаційного дослідження. Дисертація відзначається чіткою та логічною структурою. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, надано науковий апарат, який є коректним та науково обґрунтованим. Відповідно до поставленої мети дослідження, яка полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, визначено п'ять завдань, для розв'язання яких обрано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів. Подано теоретико-методологічну основу дослідження, наукову новизну та практичне

значення отриманих результатів. Включено відомості про апробацію, структуру та обсяг наукової роботи.

Відповідно до першого завдання авторкою було запропоновано всебічне розуміння полікомунікативної природи хормейстерської діяльності, що відображає широкий підхід до аналізу феномену комунікації. Юй Цютун детально розглядає різноманітні форми комунікації, включаючи міжособистісну, масову, вербальну та невербальну, а також акцентує увагу на емоційному контакті та взаємодії між реципієнтами в сучасних умовах. Крім цього, висвітлюється роль художньої комунікації як специфічної форми взаємодії через мистецтво. Авторка також визначає полікомунікацію як багатовимірне спілкування, яке включає не лише вербальні, а й невербальні, паравербальні форми взаємодії. Це є важливим аспектом хормейстерської діяльності, оскільки хормейстер виступає як координатор творчого процесу, здатний досягти високого рівня виконавської переконливості через багатоканальну комунікацію з усіма учасниками процесу – від хорового колективу до аудиторії. Однією з ключових заслуг дослідження є введення принципу хорової театралізації, яка розширює полікомунікативний потенціал хормейстера і дає можливість створити багатопланову сценічну концепцію твору. Дослідження акцентує увагу на полікомунікативній компетентності хормейстера, яка визначається як передумова успішності професійної діяльності.

Відповідно до другого завдання авторкою пропонується змістовне та ґрунтовне визначення полікомунікативної компетентності, яка розуміється в якості інтегральної динамічної системи особистісно-фахових ресурсів хормейстера, що забезпечує плідне здійснення багатовекторної, багатфункціональної і багаторівневої художньої комунікації багатьох учасників хорового універсуму з музичними творами, та через твори з іншими через вмотивоване досягнення емоційно-резонансної взаємодії, духовної консолідації та адекватної художньо-комунікативної ідентифікації. Виокремлено компоненти цієї компетентності, зокрема емоційно-вольовий, інтерпретаційно-проєктувальний, експресивно-виконавський та рефлексивно-коригувальний. Розгляд цих компонентів дозволяє створити повну картину того, як хормейстер здійснює багатовекторну і багатфункціональну комунікацію для досягнення емоційно-резонансної взаємодії. Таким чином, Юй Цютун здійснена спроба проаналізувати, охарактеризувати та теоретично обґрунтувати складні аспекти полікомунікативної діяльності хормейстера, що вказує на високий рівень наукової роботи.

Відповідно до третього завдання було розкрито і обґрунтовано методологічний контент та розроблено методичне забезпечення формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, спрямованих на систематизацію

та оптимізацію процесу формування означеного феномену. Презентовано підходи, які в сукупності створюють багатогранну і цілісну методологічну базу для формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти, що сприяє їх успішній професійній самореалізації та ефективній діяльності у сфері музичного мистецтва (аксіологічно-консолідаційний, герменевтично-нарративний, феноменологічний, полісуб'єктно-ресурсний, інтерактивно-синергетичний, акмеологічно-стратегічний). Авторкою також представлено комплекс принципів формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки, що базуються на науково обґрунтованих підходах. Кожен з цих принципів відіграє важливу роль у розвитку ключових професійних якостей студентів, зокрема в аспектах художньо-виконавської та педагогічної діяльності. Розроблені Юй Цютун педагогічні умови та методи формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти є вмотивованими і актуальними, оскільки відповідають вимогам сучасної хормейстерської підготовки (ініціювання потреби здобувачів щодо мобілізації творчих зусиль учасників хорового колективу як ціннісно-сислового ресурсу продуктивної виконавсько-хорової діяльності на засадах емоційно-експресивної діалогової співтворчої взаємодії; створення інтерперсональної художньо-виконавської концепції та моделювання сценічно-театралізованої транскрипції хорового твору як платформи щодо проектування ефективних художньо-комунікативних засобів і стратегій реалізації виконавського задуму; утворення емоційного-емпатійного поля задля консолідації та інтеграції духовно-енергетичних ресурсів всіх учасників художньо-творчої взаємодії на засадах екстраперсональної синергії в процесі колективної інтерпретації хорової концепції твору; організація художньо-креативного рефлексивно-комунікативного середовища на засадах суцесивно-симультанного моніторингу, аналізу і корекції продуктивності виконавсько-педагогічних стратегій щодо якості втілення хорових інтерпретаційних концепцій). Отже, запропоновані педагогічні умови та методи є виваженими, комплексними та актуальними для сучасної хормейстерської підготовки, і їх впровадження в освітній процес значно підвищить якість формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти.

У межах четвертого завдання розроблено критеріальний апарат для діагностики рівнів сформованості полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки. Визначені критерії (інтенціонально-мобілізаційний, художньо-моделювальний, творчо-консолідаційний, діагностично-прогнозувальний) корелюють із відповідними компонентами полікомунікативної

компетентності, що забезпечує науково обґрунтовану педагогічну діагностику рівнів її сформованості.

Відповідно до п'ятого було експериментально перевірено ефективність авторської методики формування полікомунікативної компетентності здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти в процесі хормейстерської підготовки. Розроблена методика не лише акцентує увагу на міжособистісній взаємодії, а й формує цілісну картину професійного розвитку хормейстера, котрий здатний досягти гармонії між різними формами комунікації в колективі. Метою цієї методики було цілеспрямоване формування полікомунікативної компетентності, що є особливо важливим для сучасного диригента-хормейстера, чия діяльність полягає не тільки в технічному виконанні твору, але й у створенні атмосферного і креативного простору для музикантів. Okремо варто зазначити важливість інтеграції різноманітних методів та технік, таких як художньо-образна ідентифікація, полікомунікаційний аналіз, використання віртуальної реальності та іммерсивних технологій тощо. Експериментальні результати підтвердили, що запропонована методика здатна суттєво покращити рівень професійної підготовки студентів, адже за допомогою системного підходу вдалося значно знизити частку осіб з низьким рівнем компетентності та суттєво підвищити рівень зацікавленості та мотивації у студентів. Важливою перевагою методики є її адаптивність та гнучкість, що дозволяє застосовувати різні стратегії в залежності від специфіки кожної групи, а також використовувати новітні технології, які дозволяють стимулювати творчі процеси і покращувати ефективність навчання. Завдяки цьому, методика є не тільки актуальною, але й перспективною для подальших досліджень і впровадження в різноманітних освітніх контекстах, що забезпечує її практичну значущість.

Практична значущість дослідження полягає в розробці інноваційної методики формування полікомунікативної компетентності у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти. Запропоновані методи, такі як тренінги, креативне методичне навчання, та використання іммерсивних технологій, сприяють розвитку емоційної чутливості, комунікативних та творчих навичок, необхідних для ефективного управління хоровим колективом та інтерпретації музичних творів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення педагогічної практики в музичних навчальних закладах та підвищення рівня професійної підготовки майбутніх хормейстерів.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 8 публікаціях автора, з них 3 – у наукових фахових виданнях України, 5 – апробаційного характеру (з яких 1 – у співавторстві).

Оцінка змісту й оформлення дисертації. За структурою та змістом дисертація відповідає діючим нормативним документам. У тексті дисертації

відображено основні положення, результати і висновки здійсненого Юй Цютун дослідження.

Дискусійні питання та зауваження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Юй Цютун, вважаємо за необхідне висловити деякі побажання і рекомендації:

1. У першому розділі дослідження Ви розглядаєте принцип хорової театралізації, як такий, що створює багатопланову сценічно-виконавську концепцію твору. На наш погляд, робота значно виграла б, якщо авторка представила практичну реалізацію цього принципу в методиці формування полікомунікативної компетентності, наприклад, у вигляді сценарію або детального методичного опису.

2. В авторській методиці дуже докладно розкрито методи виконавської комунікації в процесі репетиційного опрацювання хорових творів різних стилів і напрямів. На нашу думку, варто було б в роботі висвітлити специфіку китайських хорових творів у контексті художньо-виконавської полікомунікації.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки рецензованої кваліфікаційної наукової праці.

Вважаємо, що представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю, отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постановою КМ № 341 від 21.03.2022), а її авторка, Юй Цютун, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри

музично-інструментальної підготовки

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ірина ЛЕВИЦЬКА

